

MC.DEC/3/18

Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi, 7. 12. 2018. godine
Ministarsko vijeće
Milano, 2018. godine,

Original: engleski jezik

Drugi dan 25. sjednice

MC(25), Zapisnik br.2, Dnevni red, tačka 7.

ODLUKA br. 3/18
SIGURNOST NOVINARA I NOVINARKI
UNOFFICIAL TRANSLATION

(radni prijevod)

Ministarsko vijeće,

Potvrđujući sve relevantne obaveze OSCE-a o slobodi izražavanja, slobodi medija i slobodnom protoku informacija, u koje spadaju Završni dokument iz Helsinkija iz 1975. godine i Kopenhaški dokument iz 1990. godine, kojima su države članice potvrdile da pravo na slobodu izražavanja podrazumijeva slobodu mišljenja i slobodu primanja i davanja informacija i ideja bez uplitanja javnih vlasti i neovisno o granicama,

Imajući u vidu da svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, u skladu s Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, posebno u smislu člana 19., i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima (ICCPR), posebno u smislu člana 19., te da ona čini jednu od suštinskih osnova demokratskog društva i jedan od glavnih uvjeta za njegov napredak i razvoj,

Imajući u vidu i da svako ograničenje prava na slobodu izražavanja može biti isključivo ograničenje koje je propisano zakonom i koje je potrebno u smislu stava 3., člana 19., ICCPR-a,

Potvrđujući da su nezavisni mediji od suštinskog značaja za slobodno i otvoreno društvo i odgovorne sisteme vlasti te da su od posebnog značaja za zaštitu i očuvanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, kako je navedeno u Dokumentu iz 1991. godine usvojenom na sastanku Konferencije o ljudskoj dimenziji CSCE-a održanom u Moskvi,

Svjesno činjenice da se novinarstvo i tehnologija stalno razvijaju te da to doprinosi javnoj debati, iako istovremeno može i povećati opseg rizika i ugroziti sigurnost novinara i novinarki,

Uzimajući u obzir važnost promovisanja i zaštite sigurnosti novinara i novinarki u smislu provedbe relevantnih održivih razvojnih ciljeva Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. godine,

Imajući na umu da rad novinara i novinarki može staviti novinare i novinarku i članove njihovih porodica u rizik od nasilja te od zastrašivanja i uznemiravanja, i to putem digitalne tehnologije, što može spriječiti novinare i novinarku da nastave sa svojim poslom ili može dovesti do autocenzure,

Ističući sa zabrinutošću da korištenje neprimjerenih restriktivnih mjera protiv novinara i novinarki može utjecati na njihovu sigurnost i spriječiti ih da objavljuju informacije u javnosti te, na taj način, može negativno utjecati na uživanje prava na slobodu izražavanja,

Potvrđujući da mediji na svojoj teritoriji moraju uživati neograničen pristup stranoj štampi i informacijskim agencijama, da javnost uživa sličnu slobodu primanja i davanja informacija i ideja bez uplitanja javnih vlasti i neovisno o granicama, putem stranih publikacija i stranih emisija, i da je svako ograničenje ovog prava propisano i regulisano zakonom u skladu s međunarodnim standardima, kao što je navedeno u Dokumentu iz 1991. godine usvojenom na sastanku Konferencije o ljudskoj dimenziji CSCE-a održanom u Moskvi,

Zabrinuti zbog činjenice da kršenje i zloupotreba prava na zaštićenost od proizvoljnog i nezakonitog uplitanja u privatnost može utjecati na sigurnost novinara i novinarki,

Duboko zabrinuti zbog svih kršenja i zloupotreba ljudskih prava počinjenih u vezi sa sigurnošću novinara i novinarki, u koje spadaju ubistva, mučenja, nasilni nestanak, proizvoljno hapšenje, proizvoljno pritvaranje i protjerivanje, zastrašivanje, uznemiravanje i prijetnje svih oblika poput fizičkih, pravnih, političkih, tehnoloških ili ekonomskih prijetnji, koje imaju za cilj da spriječe njihov rad,

Zabrinuti zbog izrazitih rizika sa kojima se suočavaju novinarku u obavljanju svog posla, uključujući tu i izazove proistekle iz upotrebe digitalne tehnologije, te ističući koliko je važno pružiti im najviši mogući stepen sigurnosti, te stvoriti pretpostavke da iskustva novinarki i pitanja koja su im važna budu razmotrena na efikasan način,

Uvažavajući veoma važnu ulogu novinara i novinarki u izvještavanju o izborima, posebno u informiranju javnosti o kandidatima, njihovim platformama i aktuelnim raspravama, te izražavajući ozbiljnu zabrinutost zbog prijetnji i nasilnih napada kojima mogu biti izloženi novinari i novinarku u toj sferi rada,

Uvažavajući činjenicu da istraživačko novinarstvo i sposobnost medija da vode istrage i objave rezultate tih istraga, uključujući tu i objavljivanje putem interneta, bez straha od posljedica, može igrati važnu ulogu u našim društvima, te dovesti do pokretanja postupaka o utvrđivanju odgovornosti javnih institucija i nadležnih rukovodilaca,

Uznemireni zbog rastućeg broja ciljanih kampanja pokrenutih u namjeri onemogućavanja rada novinara i novinarki, narušavanja povjerenja građana u njihov rad i vjere u kredibilitet novinarske profesije, te svjesni činjenice da ta pojava može

dovesti do povećanja rizika upućivanja prijetnji novinarima i novinarkama i nasilja nad njima,

Također uznemireni zbog pojave da politički lideri i nosioci javnih funkcija i/ili ovlasti pribjegavaju zastrašivanju i prijetnjama, te odobravaju ili propuštaju osuditi nasilje nad novinarima i novinarkama,

Izražavajući duboku zabrinutost zbog rastuće prijetnje po sigurnost novinara i novinarki nastale, *između ostalog*, zbog terorističkih grupa i kriminalnih organizacija,

Ističući također posebne rizike u vezi sa sigurnošću novinara i novinarki u digitalnom dobu, uključujući tu i posebnu izloženost novinara i novinarki opasnosti neovlaštenog pristupa ili nezakonitog ili samovoljnog nadzora ili presretanja njihovih komunikacija, čime se ugrožava ostvarenje njihovog prava na slobodu izražavanja i njihovo pravo na zaštitu od samovoljnog ili nezakonitog narušavanja njihove privatnosti,

Ponovno ističući da države članice osuđuju sve napade na novinare i novinarke i uznemiravanje novinara i novinarki, te da će nastojati da osobe koje su direktno odgovorne za takve napade i uznemiravanje odgovaraju za svoje postupke, kao što je istaknuto na Samitu Konferencije za sigurnost i saradnju u Evropi (CSCE), održanom u Budimpešti 1994. godine, te također uvažavajući činjenicu da je odgovornost za zločine nad novinarima i novinarkama ključni element u sprečavanju napada u budućnosti,

Ističući značaj obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nekažnjavanja zločina nad novinarima 2. novembra, u skladu sa Odlukom Generalne skupštine Ujedinjenih naroda,

Ističući sa velikom zabrinutošću kulturu nekažnjavanja, koja prevladava kada izostanu sankcije za nasilne napade na novinare i novinarke i uvažavajući ulogu vlada, zakonodavaca i pravosuđa u stvaranju sigurnog radnog okruženja i zaštiti sigurnosti novinara i novinarki kroz, *između ostalog*, javnu osudu i kažnjavanje svih osoba odgovornih za zločine nad novinarima i novinarkama,

Prisjećajući se rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda broj 1738 (2006) i 2222 (2015), kojima se osuđuju sva djela počinjena na štetu novinara i novinarki, medijskih radnika i radnica i pomoćnog osoblja u okolnostima oružanog sukoba, te u kojima se također navodi da će novinari i novinarke, medijski radnici i radnice i pomoćno osoblje koje učestvuje u izvršenju opasnih službenih zadataka u područjima zahvaćenim oružanim sukobom biti tretirani kao civili i kao takvi uživati zaštitu, uz uslov da ne poduzimaju nikakve radnje koje bi se mogle negativno odraziti na njihov status civila.

Poziva države članice da:

1. U potpunosti implementiraju sve obaveze prema OSCE-u i ostale međunarodne obaveze vezane za slobodu izražavanja i slobodu medija, uključujući tu i kroz poštivanje, promoviranje i zaštitu slobode traženja, primanja i prenošenja informacija, bez obzira na granice;

2. U potpunosti usklade svoje zakone, politike djelovanja i prakse, u vezi sa slobodom medija, sa svojim međunarodnim obavezama da ih preispitajui, po potrebi, stave van snage ili izvrše izmjene i dopune na takav način da ne ograničavaju sposobnost novinara i novinarki da obavljaju svoj posao nezavisno i bez neprikladnog miješanja u njihov rad;
3. Osude javno i nedvosmisleno sve napade i oblike nasilja nad novinarima, kao što su ubistvo, mučenje, prisilni nestanak, proizvoljno hapšenje, proizvoljni pritvor i proizvoljno protjerivanje, zastrašivanje, uznemiravanje i prijetnje svih oblika, kao što su fizičke, pravne, političke, tehnološke ili ekonomske, koje se koriste sa ciljem gušenja njihovog rada i/ili neprimjerenog prisiljavanja da zatvore svoje redakcije, uključujući nasilje i prijetnje upućene u vremenu sukoba;
4. Također osude javno i nedvosmisleno napade na novinarke u vezi sa njihovim radom, kao što su seksualno uznemiravanje, zlostavljanje, zastrašivanje, prijetnje i nasilje, uključujući korištenje digitalnih tehnologija za upućivanje prijetnji i vršenje nasilja;
5. Apeliraju na hitno i bezuslovno puštanje svih novinara i novinarki koji su bili proizvoljno uhapšeni ili pritvoreni, uzeti za taoce ili koji su postali žrtve prisilnog nestanka;
6. Preduzmu djelotvorne mjere sa ciljem okončanja nekažnjivosti za krivična djela počinjena protiv novinara i novinarki, tako što će osigurati pozivanje na odgovornost kao jedan od ključnih elemenata u sprečavanju budućih napada, uključujući osiguravanje brzih, djelotvornih i nepristrasnih istraga, izvršenih od strane agencija za provedbu zakona u vezi sa djelima nasilja i prijetnji upućenih novinarima i novinarkama, da bi se svi oni koji su odgovorni doveli pred lice pravde i osiguralo da žrtve imaju pristup odgovarajućim pravnim lijekovima;
7. Apeliraju na političke vođe, javne zvaničnike i/ili tijela vlasti da se uzdrže od zastrašivanja, upućivanja prijetnji ili odobravanja nasilja nad novinarima i novinarkama, kao i da ga nedvosmisleno osude, da bi se smanjili rizici ili prijetnje kojima novinari i novinarke mogu biti izloženi i da bi se izbjeglo podriivanje povjerenja u vjerodostojnost novinara i novinarki, kao i podriivanje poštovanja važnosti nezavisnog novinarstva;
8. Uzdrže se od proizvoljnog ili nezakonitog miješanja u korištenje tehnologija šifriranja i očuvanja anonimnosti od strane novinara i novinarki, kao i da se uzdrže od korištenja nezakonitih ili proizvoljnih tehnika nadzora i praćenja, konstatirajući da takvo djelovanje predstavlja ograničavanje ljudskih prava novinara i novinarki i da ih može izložiti potencijalnom riziku nasilja i prijetnjama njihovoj sigurnosti;
9. Podstaknu državna tijela i agencije za provedbu zakona da se angažiraju u aktivnostima podizanja svijesti i obukama u vezi sa potrebom pružanja sigurnosti novinarima i novinarkama i da, po potrebi, promoviraju učesće civilnog društva u takvim aktivnostima;

10. Uspostave ili ojačaju, koliko je to moguće, prikupljanje podataka, analiza i izvještaja na državnom nivou onapadima i nasilju nad novinarima i novinarkama;
11. Osiguraju da zakoni o zaštiti od klevete ne propisuju pretjerane sankcije ili kazne koje mogu da podriju sigurnost novinara i novinarki i/ili da, u stvari, predstavljaju cenzuriranje rada novinara i novinarki i miješanje u njihovu misiju informiranja javnosti da, po potrebi, revidiraju i stave van snage takve zakone, poštujući obaveze država članica u skladu sa međunarodnim pravom u oblasti zaštite ljudskih prava;
12. Djelotvornije provedu odgovarajući pravni okvir za zaštitu novinara i novinarki, kao i sve relevantne obaveze koje su preuzele kao države članice OSCE-a;
13. U potpunosti sarađuju sa OSCE-ovim predstavnikom za slobodu medija, između ostalog, i u vezi sa pitanjem sigurnosti novinara i novinarki;
14. Podstaknu OSCE-ovog predstavnika za slobodu medija da kontinuirano zastupa i promovira sigurnost novinara i novinarki u svim državama članicama OSCE-a, u skladu sa svojim mandatom.

Disclaimer: This is an unofficial translation of the Ministerial Council Decision No. 3/18. For the official version, please see: <https://www.osce.org/chairmanship/406538>